

Türkiye 2015 yılında un ihracatını değer bazında bir önceki yıla göre yüzde 5,2 artırdı.

GÜNDEM

BUGDAY İTHALATI AZALDI

Üretimdeki artış ithalatın düşmesini sağladı. “Geçtiğimiz sezondaki yüksek buğday üretiminden dolayı 2015 takvim yılında buğday ithalatı 740 bin ton azaldı. Kuraklığa bağlı olarak ve yıldan yıla değişimle birlikte tüketimimizin yüzde 15-20’lik kısmı ithalata denk geliyor” diyor Ulusoy şöyle devam ediyor: “Miktarsal bazda problem yok ama daha yüksek kalitedeki buğdaylar yani daha yüksek proteinli buğdaylar ithal ediyoruz.” Türkiye’nin üretimi, ihracat olmasa kendi tüketimine yetecek kadar. 2015 yılında 2,8 milyon ton un ihraç edildi. Bunu buğdaya çevirince 4 milyon tona denk geliyor.

Özellikle AB ülkelerinde son 10 yıldır toplam un tüketiminde aşağı yönlü bir trend varsa da Türkiye’de benzer bir küçülmeden söz etmek doğru değil. Fakat kişi başı un tüketiminde düşüş olmasına rağmen, nüfus hızla büyüdüğü ve son iki senede 2,5 milyon mülteci de nüfusa eklendiği için toplam tüketim rakamında küçük bir miktar yükseliş görülüyor. Ulusoy, “Trend olarak Avrupa’yı biraz geriden takip ediyoruz. Türkiye için şu an böyle bir küçülmeden söz edemeyiz. Ama ekmek tüketimimizde bir miktar düşüş var” diyor.

KÜRESEL REKABET ARTIYOR

Küresel piyasada emtia fiyatlarındaki gerileme un maliyetlerini düşürürken, petrolün varil fiyatındaki sert düşüş de navlun fiyatlarını aşağıya çekiyor.

TARIM

Buğdayda rekor üretim

BUGDAY ÜRETİMİ 2015’TE 22,6 MİLYON TONLA REKOR BİR SEVİYEYE YÜKSELDİ. İHRACAT YAPILAN ÜLKE SAYISI 10 YILDA 40’TAN 100’E ULAŞTI. *Tuğba İskefli*

DÜNYA ÜNİTİCİLERİNİN yüzde 20’sini gerçekleştiren Türkiye, un ihracatında dünyada birinci sırada yer alıyor.

Türkiye Un Sanayicileri Federasyonu (TUSAF) Başkanı Günhan Ulusoy, sektörde gereken birleşme, büyüme ve yabancı ortaklıklar yapılamazsa, 10 yıl sonraki tabloda yabancı sermaye ağırlığı görülebileceğine dikkat çekiyor.

Un sektöründe hizmet veren kuruluşları bir çatı altında toplayan Türkiye Un Sanayicileri Federasyonu (TUSAF), geçtiğimiz aylarda Antalya’da 12’nci kongresini düzenleyerek un sanayicilerini, tüccarları, tedarikçileri, değirmen üreticilerini, ekmek ve fırıncılık mamulleri üreticilerini bir araya getirdi. Türkiye’nin en büyük federasyonlarından biri olan TUSAF’ın başkanı Günhan Ulusoy, ihracat yapılan ülke sayısının 10 yılda 40’tan 100’e yükseldiğini belirtiyor. Sektörün 2015 yılı hedeflerini tutturduğunu söyleyen Ulusoy, “Çevre ülke pazarlarımızda yaşanan problemlere rağmen, un sanayicilerinin ihracattaki başarısı sayesinde Türkiye’nin kasasına yaklaşık 1 milyar dolar girdi. Türkiye 2015 yılında un ihracatını değer bazında bir önceki yıla göre yüzde 5,2 artırdı” diyor.

Temmuz ayında hasadı başlayan buğdayın üretimi 2015’te 22,6 milyon tonla rekor seviyeye yükseldi. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2014 yılında 2,1 milyon tonluk un ihracatı yapılmış ve 930 milyon 700 bin dolar gelir elde edilmişti. Geçtiğimiz iki seneyi karşılaştırsak un sanayicileri 2015 yılında, 2014 ihracatını miktar olarak yüzde 28,2 oranında geride bıraktı. Değer bazında yükseliş ise yüzde 5,2. Un, makarna, irmik, bisküvi ve bulgurdan oluşan buğday mamulleri ihracatı ise 3 milyar dolara yaklaşıyor. Un ihracatının bölgelere göre dağılımında Güneydoğu Anadolu bölgesi toplam ihracatın miktar bazında yüzde 43’ünü, değer bazında ise yüzde 45’ini gerçekleştiriyor.

Günhan Ulusoy, maliyetlerdeki düşüşün küresel rekabeti daha da artırdığını vurguluyor.

Kalite, verimlilik, 100 birim buğdaydan ne kadar un elde ettiğiniz, ne kadar fire verdiğiniz gibi konularda, Türkiye un sanayi oldukça ileri düzeyde. Birtakım hijyen şartlarında da önemli gelişmeler yaşandı. "Avrupa'daki avantaj şu; bazı ülkelerde un fabrikalarıyla unlu mamul üreticileri entegre; yani dikey entegrasyon sağlanmış durumda. Örneğin marketlerin fırın reyollarının sahipleriyle un fabrikasının sahibi aynı" diyor Ulusoy, böyle entegrasyonların Türkiye'de nadir olduğunu ekliyor.

Bir diğer husus, atıl kapasite sorunu. Bazı bölgelerdeki tesisler ya hammadde yada pazarın uzaklaşmasıyla verimli olmaktan çıkmış halde. Bazı bölgelerde ise fazla yoğunlaşma görülüyor. "Fabrikayı kurduktan sonra bir anda birçok üretici aynı noktada pozisyon alıyor ve bu verimsizliğe neden oluyor. Avrupa'da ve ABD'de de benzer süreçler yaşanmış. Tesis sayıları hızla yükselmiş ve bir noktaya geldikten sonra birleşmeler ve satın almalar

yoluyla sayı dengelenmiş. Türkiye'de de gelişmenin bu yönde olacağını bekliyoruz. Zira 2003 yılında bin 100 fabrika vardı. 2013'te 724'e düştü. 2023 yılında 300-400 arasında olacaktır" diyor Ulusoy yeni yatırım alan bölgelerden de bahsediyor. "İhracat pazarlarına yönelik, Güneydoğu'da, Irak, Suriye sınırlarına yakın bölgelerde ve Türkiye'nin un ihracatında ilerlemesiyle beraber limanlara yakın bölgelerde yeni yatırımlar gerçekleşiyor."

ORTADOĞU'DAKİ KAOSUN ETKİSİ

Un, temel gıda maddesi olduğu için yakın coğrafyada yaşanan sorunlar sektörü ters yönde etkiliyor. Ortadoğu'da üretimini durduran ya da üretimi sekteye uğrayan sanayici daha çok ithalata yöneliyor. "Önemli örneği Irak. İhracatımızın yüzde 40'lık kısmı Irak'a gidiyor. Suriye dört sene öncesine kadar pazarımız değildi. Ama şu an en büyük pazarlarımızdan biri haline geldi. Habur sınır kapısında günlük araç geçişleri 3 bin-4 binlerden 500'lere düştü. Ama araçların içinde un taşıyanlar çoğunlukta. Gıda ihtiyacı

Ulusoy: "Un sanayiinde bir konsolidasyon süreci bekleniyor."

ertelenmiyor" diyor Ulusoy.

Zorlanan pazarlar arasında ise Uzakdoğu var. Uzakdoğu'da problem yaşayan Türkiye için, Ulusoy şunları söylüyor: "Ülkelerin dış ticaret bölümleri anti dumping davaları, tarife dışı engellemelerle yaptığımız ihracatı kesmek istediler. Çünkü yerli sanayileri bu durumdan rahatsız oldu. O pazarlarda birtakım tonaj kayıplarımız oldu. Onları da Afrika'da yeni pazarlara açılarak telafi etmiş olduk. Ve son üç senedir toplam tonajımız sürekli artıyor."

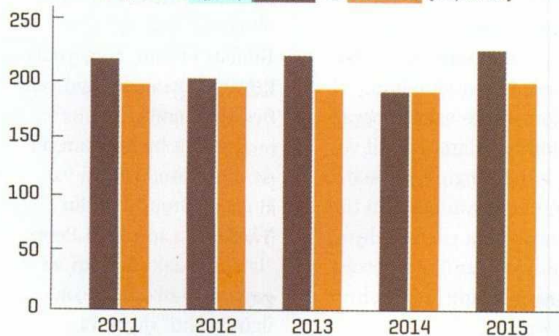
RİSKLER VE BEKLENTİLER

TUSAF, Türkiye'de iç tüketimin önümüzdeki birkaç yıl boyunca yatay seyredeceğini öngörüyor. "Kişi başı tüketimin azalışıyla, nüfus artışı oranında yatayda gideceğini öngörüyoruz. Türkiye ihracatta her yeni pazarda lider olmaya aday. Konumuz, kendi buğday üretimimizin gücü önemli

avantajlarımız. Ayrıca hammadde tedarikçisi ülkelere, Karadeniz Havzası'na yakın" diyor Ulusoy büyümenin ihracat tarafından geleceğini tahmin ettiklerini belirtiyor. Öte yandan Rusya dünyanın en büyük buğday ihracatçısı haline geldi ve henüz potansiyelinin çok altında üretim gerçekleştiriyor.

Un sanayi sektöründe 700 üretici var. Burada bir konsolidasyon süreci bekleniyor. "Verimliliğini artıramayan veya birleşmelerle ölçeğini büyütemeyen firmalar için maalesef ekonominin kuralları işleyebilir" diyor Ulusoy önemli bir öngöründe bulunuyor: "Sektöre ilk yabancı sermaye girişi üç yıl önce oldu. Geçen yıl da bir fon, bir fabrikayı satın aldı. Eğer gereken birleşme, büyüme, yabancı ortaklıklar yapılmazsa, belki 10 yıl sonraki tabloda yabancı sermaye ağırlığı görebiliriz." ■

Türkiye'de buğday üretimi ve tüketimi (Milyon ton)

KAYNAK: TMO